

El Cuento del Dumeneche

lorC/132

Número 59 :: Préu: 10 séntims

Pecat d' Amor

Novèla per
CARLOS SALVADOR

Il·lustracions de
L. DURÀ

El Cuento del Dumenche

SEMANARI LLITERARI ILUSTRAT

Director lliterari: Visént M. Carceller

Artístic: E. Pertegás

Redacció y Administració:
TORN DEL HOSPITAL, NÚM. 25

Suscripsió fóra de Valencia:
1'50 PESETES TRIMESTRE

AMBIENT DE TENDA

L' acsió en una de les moltes tendes de valencia. Personaches (de tenda): una vintena de asiduos concurrents, dividits en tres o quatre tauletes.

Es dumenche, próxim a mich día.

—¡Les cuarenta!

o tres cahires trencaes y una boticha per terra.

—...Si señor, porque has cantat les cuarenta y ara róbe yo el rey. ¡Embustero! ¡Granuja!

...«por que por estos medios no se resuelve un conflicto de tanto interés para el vecindario».

—¡Ola, Cualó! ¿qué lliches?

—*El Pueblo*, qu' es la veritat en persona. Hui en día, en ninguna nasió d' Uropa pasa lo qu' en Valencia. En tots els puestos protechixen a la clase obrera; así sóls traten d' esclavisarnos. La culpa está en mosatros, en els treballaors, porque no sabem els nóstrs drets; mentres hiachen tantes tendes y tan póques escóles, el treballaor...

Un gran silénsi reina en la reunió mentres el so Cualó fa ús de la paraula.

Ben pronte vingueren a torbar el interés del auditóri qu' escolta el discurs del día, uns crits acompañats de dos

El Soneto de la Semana

Al cór que no se li mana

Yo vulguera olvidar eixa careta que tants dolors y penes m' ha causat, cuant plé d' amor mon cór, en temps pasat, no pogué adivinar qu' eres «coqueta».

Per tú haguera donat este poeta en un moment d' amor, apasionat, la glória selestial, la llibertat, y la primera y la última peseta.

Huí que sé que tens cór molt inhumá y un ánima roín y malaída, la meua ment sufrix desesperá,

y m' atormenta l' ánima allichida al pensar que per tú, nena adorá, donara yo gustós l' «honra» y la «vida».

PACO SEBASTIÁN BONAFÉ

Han tocat les dotse. Una parella de munispals entren a parlar en Pancha, el amo de la tenda... y se les guillen.

Per tal motiu se forma una expectació chegeneral, y en mich del silénsi, diu Pancha:

—Señores: pa que 's cumplixca la lley del descáns dominical, mana la polisía que 's tanquen les pórtes y no venga ni una gota més de ví.

—¡Quína lley ni qué niño muerto! — respón el so Cualó — Hui en día, en ninguna nasió d' Uropa pasa lo qu' en Valencia. En tots els puestos protechixen a la clase obrera; así sóls traten d' esclavisarnos.

Si mosatros sabérem els nóstrs drets... ¡Ché, Pancha, fican micheta! ¡Pósalo del aixut!...

JESUS DE MASALET.

La encuadernasió gratis

Tot el que tenint la colecció completa d' EL CUENTO DEL DUMENCHE vulga adquirir la encuadernasió absolutament gratis, deu presentarse en esta Administració, de déu del matí a tres de la vesprá, y de sis a huit de la nit. Es condisió indispensable se presente el interesat. Els números que falten, podrán adquirirse al préu corrent en esta Administració. Els efécetes de la encuadernasió gratis caduquen el 28 de Febrer.

Es condisió indispensable el presentar tot lo publicat durant l' añ 14; Almanac inclusive.

PECAT D' AMOR

Oferiment:

Al aimador de les lletres valencianes, En Manuel Giner San Antonio, en tot lo respecte que li mereix,

El autor.

Ella

ELLA, Amparito, es un áncel que viu en un poble ahon les cases blanques, guardaes per l' alt campanar de la iglesia, esperen caure, esbarant, al riu, pues els carrers en costera, demóstran que la construcció del poble es feta en la costera de leve colina. Amparito es forastera y obligá a viurer allí per exichénsies de son pare, resguarda sa dolsa parla darrere sempre de l' alta finestra, ahon ses manetes cusen y bróden filigranes pera casarse.

Amparito no es alta, ni grósa, ni guapa. Pero té 'ls ulls negres com la ebonita, que maten al mirar, qu' ensenen fóc de pasió al qui els mira, qu' enardixen de pasió al qui 'ls contempla. Te 'l moño negre com l' asabache, aonat en espirals y li dona tal encant a la cara morena, que fa resaltar los llabis róchos y les dents blanques com palometes. Amparo es proporsioná; té 'ls péus menuts y en conchunt forma una porcelaneta de Sévres, vivificá per grasia de Deu pera góch de la terra y dels hómens que la miren.

Es alegre y l' alegría brota natural dels llabis cuant parla, y añadix una grasia més; la sonrisa. Sonríu com ninguna, cuant enseña les dents y armonisa els ulls criminals. Amparito es adorable, es bóna, de sentiments cristians, no pót vore patir a ningú; cuant sap d' una pena, la socorríx en lo posible, y entonses les manetes y els llabis li tremólen, mentres els ulls els tanca en els párpados élercs que li donen machor bellesa.

Esta es Amparito, y Amparito no ha tingut may amors; ella enso-
nia en un chove que li diga d' amors, que li parle de vérsos, que sus-
pire dichós al seu costat y que respire alegría. Ella ensonia en un
chove que l' acarone en melodiosa veu, que siga templat com Apolo y
que la vullga molt, molt, pera viure chuntets sempre, fóra d' aquell
oóble tranquil; ella vól alegría, expansió, rises, carcallaes, flórs, per-
fums; ella vól viure en la capital, ahon les festes se unixen unes a atres,
ahon hian pasechos y diversións, ahon en els teatros enseñen a riures
y a viure felís; ella, que ha llechit el *Genio alegre*, vullguera estar
sempre de festa al costat del seu voler y molt llunt d' oír la esquella
del póble que crida a rosari en veu cascarrá.

Ella ha naixcut pera viure del mon les alegríes, ensomiant en la
dicha del amor.

Amparito, encantá de viure, cuida un chardí y a un rosiñól.

El poeta

Roberto, cansat de luchar entre exichénsies socials, se retirá a
viure y a escriure a un poblet tranquil, en que se respiraba quietut.
Solía contemplar el terme desde lo alt del campanar; divisaba les cases
de camp y els llauraors que, doblats els cósos a térra la trebballaben en
resignasió fentla produir. Oía de cuant en cuant el cantar d' una copla
vigorosa. Vea 'ls coloms com el rodaben batent les ales. Y allá llunt,
en la carretera que pareixia un filet blanc, els carros semblaben for-
miguetes.

Respirá l' ambient de la dicha y escrigué:

Deixa que cante al ambient seductor
póble tranquil qu' entre sérres estás;
deixa qu' encontre 'l plaher del amor
.

Roberto era poeta, dels que senten la vera poesia, dels que s' ena-
moren del sól y d' una chica bonica, dels que igual escrihuen y canten
a la lluna, al amor, a la serranía o a la amada. Era un poeta privile-
chat; en Valensia era molt conegut y apresiat perque publicaba vérsos
en revistes y periódics, y més encara, per el llibre de vérsos *Clavells
y róses* y per la novéla amorosa *Baix lo sól de Valensia*. Y voltant y
escribint y sent afamat, no 'l deixaben viure; perque huí, lectura de
vérsos en l' Ateneo; al atre, en el Sircul; atre, en Lo Rat-Penat; que
poesia pera esta velá; qu' un poema pera una reunió y tantes cóses
més, que per fi, cansat, aburrit y acorat, ixqué de Valensia buscant
quetut y tranquilitat.

Roberto no era dels poetes tontos, no; sí que fumaba en pipa y
portaba el moño un tant llarc, pero d' ahí no pasaba. Era de regular
estatura y era guapo; era rubio, en ulls blaus com el sél. Era chentil,
caballer, apasionat per la bellea y molt fumaor. Venía a ser un Adónis
de menos estatura. De front ample y despejat; de llabis carnosos y de

mans flues. Imachinatíu com el primer y com a bón poeta versaba a desdir.

En el pòble s' encontraba fecont; escribía molt y bó; en quinze dies tenia escrits dos poemes a la naturalea, un sentonar de poesíes, apunts, detalls; había deprés en paraules nóves asepsions, sobre les que feu varios artículs, estudiantles, pera els periódics de Valencia, en fi, que treballaba sense descáns.

El amor

Un día en que 'l sól inundaba el pòble tot y les flórs eren més enchisaores y perfumaben més l' aire y el rusiñól cantá en més armonía; un día en que la vida era plétórica, les pupiles se dilataben més y més y el cór pareixía anaba a botar del pit, Amparito, corrent, puchá al campanar per contemplar la campiña y a ubriagarse de sól, cuant Roberto allí estaba escribint sobre les cuartilles blanques la dicha del viure.

Amparito puchaba l' escala apresada com si li faltara el temps; sense poder parlar, sense poder resistir la llum del sól y respirant en cansansi, quedá en la mateixa pórtia; Roberto deixá d' escriure al notar la preséncia d' Amparito y dirichintse a ella digué:

—Paséu sense temor.

La chica, com si despertara d'un ensómit, obrint els ulls, acallant una exclamasió de sorpresa, se ruborizó davant del poeta que sonría benigne.

—Paséu y contempléu el camp. May ha estat com huí. Convida el sól a mirar les montañes sempre blaves... a contemplar el secá replet d' abres... a gochar mirant l' hórta sempre fructifera e ideal.

—Dispenseume si atrevida vos he destorbat; no sabia que vos puchabeu así per contemplar la vida...

—¡Destorbar! Enchamay pensar tal còsa. Una chove no pót may estorbarme. Al contrari.

—Pero yo...

—Tranquiliseuse; yo estaba escribint y la musa me faltaba. Habéu vingut vos... y sou la musa que 'm dona fertilitat. Es un poema y decaía el interés; vòstra preséncia formarà capítul a part. Tinc que alegrarme ¿quí negará que al meu poema no li faltaba la preséncia d' una chica ¡encan... taora...!

—¿Pero no escribíeu vos a la novia?

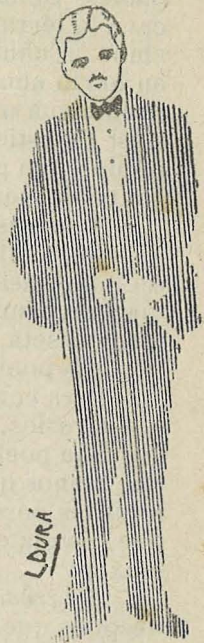
—Sí, en veritat.

—Entonses yo... destorbe.

—No; vos no destorbéu, porque la meua novia es la vida, l' alegría, la dicha, el camp, la lluna, la llum, sél y térra, en fi, el amor.

—Novia singular.

—Singular cuant se té vintidós anys y cuant s' ha corregut mon.

—¿Sou foraster?

—Sí; de Valensia. ¿Y sou del poble vos?

—No; també forastera. D' un poblet póc més o meñs com éste; no se com es, vinguí así porque a mon pare el portaren. Mon pare es el meche y yo no sóc dichosa de vore estes cases baixetes, ahon no 's pót respirar. Vullguera viure llunt d' así, pasat eixes montañes, allá en Valensia. ¿Es bonica Valensia?

—¡Ca! Valensia es llecha; tots els póbles son llechos encara que s' anomenen Valensia, Madrid, París. Lo bonico dels póbles son els alrededores. ¿Veu aquella caseta de la que ix un flet de fum que pucha alt, molt alt y desapareix en l' aire? Asó indica tranquilitat, pau. ¿Veu aquells corderets que per la sérra pasturen y que semblen paperets blancs? De la vida campestre, lo més delisiós. ¿Veu aquell llauraor que cava la térra y aquell atre que l' óbri en la rella? No es més que virtut, amor. ¡Cuánt bonico es el camp! Pues mire así com les dónes llaven en lo riu ahon l' aigua corre despau, y ¡com aquells, nuets naden y se tiren aigua uns als atres gochant de la frescor del líquit! ¡Bonico, presió! Yo estic encantat de la pau del camp. Ya estic molts dies en este poble y me pareix qu' estic unes hóres. Sempre encuentre nóus horisonts als meus ulls y nóves diches may sentides. ¡Sóc felís!

—Acás resibirá cartes de la novia que nega...

—No, vosté tindrà tal vólta el amor en la capital y sent la nostalgia de l' ausénsia. Y no es dichosa, y nesesita esplayarse, correr, vorer, viachar, viurer... ¡tot lo contrari que a mí! Yo en Valensia quet en la meua caseta, escric vérsos de alegría, de amor.

—¿Es poeta?

—Pera compendre la seua hermosura.

—Grasies.

—Soc poeta en l' ánima, mes com s' abalansen en mí les idees, no puc menos que escriureles pera descansar. Soc poeta com vosté, com totes les persones. La poesía es el meu amor; en ella vixc, per ella sé que la vida es amable y exclame en los Quinteros: "Alegremse d' haber naixcut".

—*Alegrémonos de haber nacido*. Sí, pero en el *Genio alegre* se díu después que están enamorats, cuant l' amor ha florit en los córs dels protagonistas. Pero yo, apartá de la capital ahon vihuen els chovens que saben voler, no podré dir enchamay tal frase. Sí, yo m' alegre de viure porque tinc esperansa, pero poeta... no soc dichosa, ni tinc alegría. A vosté que sap llechir en los córs li ho dic: ¿pót viure felís, dichosa y alegre una chica que víu entre terrosos? Digam, poeta; ¿será alegre una chica que per distraures cuida d' unes flórs y ou el cant d' un rusiñól mentres cús y bórda? No; estes distraciós les vulle pera cuant tinga 'l chove dels meus amors, pera cuant me declare sa pasió, pera cnant, en les hóres en que no 'l vecha, diga a les flórs: "Perfumeu el chardí, que *ell* va a vindre". Y diga después al rusiñól parlar: "Canta, canta, qu' els teus tríns semblen cansóns divines, les cansóns que al oit entona el meu amant, el amant que m' idolatra y m' enamora". Y entonses sería cuant plena de góch, dicha y amor, podría

exclamar en tota la alegría del meu còr: ¡M' alegre d' haber naixcut!... Poeta, estic loca... dispenséu la falta de cortesia... pero es tanta la bondat, el amor per estallar qu' en lo còr pòrte, la llum que me sega, que no sé lo que 'm pasa. Poeta... poeta...

—Sentéuse, mariposeta, en este taburet, qu' habéu demostrat clarament qui sou y tinc que dirvos...

Roberto y Amparito, al vore, sentiren batre 'l còr més apresa que lo natural; el còr en veheméncia, denotaben que máchica influéncia els atraíen y foren verdaderes les paraules que crusaren. Ell, enamoradís de tota bellea, compregué, impresionat, la grasia d'Amparito, y ésta, ilusioná, frívola y somniaora, no tardá en vore en Roberto, al chove de sa esperansa, y simpatisaren y obriren els còrs y se miraren fit a fit, com pera encontrar la silueta del amor. Pronte aparegué. Apasionats se sentaren chuntets; Amparito tremolaba; ell, idealisat, parlá sense vore que 'l rubor y els sospirs aumentaben en sa anhelical compañera.

—Y tinc que dirvos, que teníu qu' alegrarse d' haber naixcut, de viure, de ser bonica, d' haber puchat al campanar, d' haberme trobat así. Pues de huí en avant, podréu dir a les flórs y al rusiñól que perfumen l' ambient y cante tróvos d' amor perque 'l poeta vos declara sa pasió. Tranquiliséu vòstre ducte de que si será ver o no el amor que vos tinc, en la pregunta que vos fas. ¡Si soc enamorat! ¿Nesesita vore dos vegaes, el poeta, una rósa téndra y fragant pera que del còr ixquen els vérsos reblits de falagueres paraules? ¿Nesesita el poeta vore varies vegaes a l' humil violeta pera que cante la sensillés que l' adorna? ¿Nesesita el poeta vore dos vegaes els arrulls dels colomets pera enaltir al amor? ¿Nesesitará el poeta posar la vista per según vegá 'l sól pera compendre que d' ell emana la calor que manté les plantes y vivifica les personas? Aixina el poeta no nesesita vóret dos vegaes; ¡oh rósa téndra y fragant, que perfumes el meu alient! ¡oh humil violeta que t' amagues entre les cases del pòble! ¡oh palometa qu' arrullarás les millors hóres de la meua vida! ¡oh sól qu' allumenes la existéncia, qu' aumentes el amor! Aixina, no nesesita el poeta vóret dos vegaes pera enamorarse. Alsa, alsa la cara, que vulle mirarme en la nineta dels teus ulls. Soc teua, chóya valensiana, la més pulida y templá. Soc de ton còr. Disme, dime que me voldrás y t' acaronaré al meu bras y besaré els rulls del teu moño y suspiraré d' amor. ¡Te vulle, te vulle! ¿Me voldrás?

—¡Poeta! Poeta acostumbrat a repetir les paraules dites, estás trastornant l' amor no naixcut del meu còr. Poeta, no parles més, que pera encontrar la soletat después del ensómit, més haguera valgut no conéixerte. No me mires més; no 's posible voler tan pronte. Tú no me vóls.

—Sí, reineta, sí; aixina com la pólvora sóls nesesita un misto ensés pera estallar, així sóls nesesitaba el meu còr la teua preséncia pera qu' estallara en horrible volcá. Sí, el meu amor era un pardalet qu' al vóret a tú per primera vegá, h' alsat el vól a ton oit, pera dirte mil vóltes: te vulle, te vulle. Eres la enchisaora vérche del meu còr,

«eres, chica valensiana,
la embermellada rosella;
y ninguna flór més bella
per chentil y per galana.»

Te vulle. ¿Me voldrás?

—Poeta... Sí, te voldré. Naix en mon pit el fóc d' el amor.

—T' adóre...

Pausa sublim mentres els ulls parlaven. De sobte, el campanar se tremóla. Una campana fórta feu despertar a la parella del ensimismament qu' els abrasaba. Eren les dotse y el campanar desde l' iglesia, tocaba *Avemaria*.

Els treballaors del camp, pararen la llavor; els vehins del pòble, se descobriren reverensiosos; el silénsi era extremat. Sòls dos sèrs, dalt del campanar, parlaven amorosos prometent tornar tots els dies a continuar l' idili escomensat.

Males llengües

Desde el día que 's conegueren, tots els matíns puchaben al campanar continuant y enardint la flama del amor. Amparito, no pròu dichosa, hara ho era sobrat, pues estava temerosa de que acabaren aquelles entrevistes.

Allí, mirant al sól, dién els churaments; allí, baix les campanes, llechia Roberto els vérsos a Amparito, y allí besaben els llabis ardorosos murmurant paraules d' amor.

Mentres, per el pòble, com campana que tóca a rebat, se día que la filla del meche, en un calavera de Deu sap ahon, dalt del campanar feen pecats grósos. Com sempre pasa, la veu recorregué primerament tots els àmbits del pòble, y después descansá en casa don Fausto, sent la portaora de la notisia una agüela acorrucá com un cacau, coneguda per *La Gaseta*. Ella tombá el veneno de la maldat, del desprestichi, de la mentira, de la argusia, prosedint en vilea tal, capás únicament d' un esperit fariseo. Don Fausto no cregué el embust, pero estava tentat en creureu. Alt, sec, com nóu Don Quijote, pasechaba per el despach horrorisat. Aquell día, Amparito, tardaba més de lo regular. Per anar a misa y a casa d' una amigueta, pareixien moltes hòres, puesto que les onse eren tocaes.

Els pensaments s' acaballaben en lo serbell. ¿Quí sería éll? ¡Un foraster! ¿Es que Amparito festechaba? Pero... ¡dalt del campanar a besarse! No, no; imposible que ho creguera; presís que ho veren els ulls, que ho tocaren els dits. Parlaria en el foraster: ¿y si no sabia res? ¡Estes agüeles de pòble!

Continuá un hóra fent propòsits, revocantlos, hasta que per la pórta, cantant y allocá, aparegué Amparito.

Don Fausto, rápidament, com se consebix un ensómit, feu la resoluó: "ella ho diría".

—Pare,—eridá Amparito tocant lèvement en la pórta del despach—pare.

—Pasa, filla. Y entrá. ¿D' ahon vens? ¿Se pót saber? Sempre contenta; eres feiis, tant com aquella Amparo que pudrix térra.

—¿Per qué eixe recuerdo? Yo també recórde molt a la mare. Mes ¿ha vist el camp hui qué bonico está? Plé de fruts pareix un paraís. Vosté no ix al camp. El sól inunda la térra, ésta mos entrega sa fertilitat y dona alegría. ¡Qué bonico es viure! ¡Yo vullguera viure sempre! Yo que no conec del mon més que la vida, no vullguera morir may. ¡Morir! Ya me póse trista. ¿Per qué no vivim sempre?

—¡Ah, filleta! Viure es gochós cuant se té la vóstra edat, cuant no se mira el pervindre, cuant vos fan l' amor els pollos. Después, tot es fredor y hasta la llum del sól dona pena.

—No pare, yo sé que 'l amor vivifica.

—¿Ahon has deprés eixa llisó? ¿Acás per experiéncia?

—No... —contestá tímida-ment.

—En la contestasió vech que sí. Al costat del que vóls tot es plá, tot bonico... pero desconfía; la rósa de més valor té espines. No te puches en amor, pues les ferides son mortals. L' amor es fóc que 's torna séndra.

—Pare...

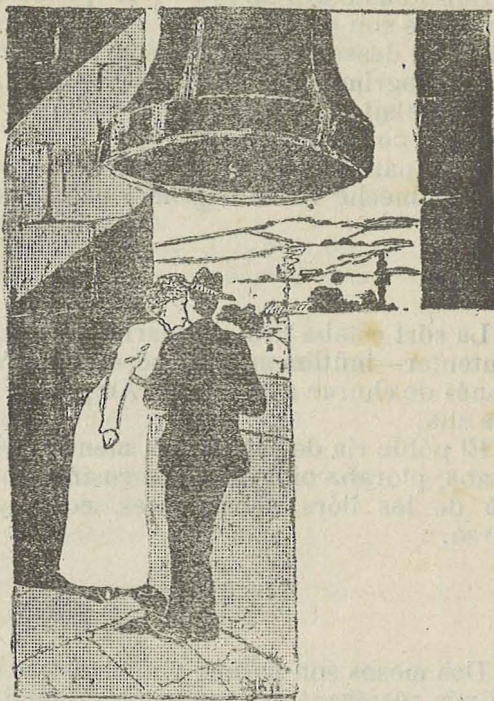
—Sí, filleta, sí; te parla ton pare. Yo sé que estás enamorá, que festeches, que...

Els ulls de Don Fausto se tornaben virinosos recordant la relasió d' una hóra ants y no podía acallar els sobresalts del cór. Se fea róch per moments. Amparito el vea patir, vea que volía expresar-se y que 'l dolor no 'l deixaba.

—Pare, ¿qué tens, qué te pasa? dismeu... pare, dismeu.

—¡Calla! Sé que dalt del campanar deshonres el meu nóm en un siñoret que te diu del mon. Sé que tots els díes puches y ell t' espera ya. Tot lo póbte ho sap... y tú no m' has dit res. M' engañes pera parlar en ell ¡en el campanar! fent sacriléchis.

—Pare, ¿es pecat voler a qui mos vól? ¿Es sacriléchi l' amor? Yo sé de la rellichó que mos proporsiona el sól después de la mórt y cumplixe en ella. Yo sé del amor que mos entrega el sól en vida y crec en l' amor y me dona alegría y salut. Yo sé de capelláns de la rellichó y sé d' un saserdót del amor que 'm proporsiona vida y el vulle, y crec

en les seues paraules. Es poeta, pare; Roberto es poeta y m' ensenya a gochar y m' ensenya a ser felís. ¿Es pecat enamorar-se del sacerdot del amor? Ell eleva als meus llabis la copa sagrada de les delisies y m' emborrache en deliri.

—¡Mala filla! ¿Te besa? El bes es la perdició de les criatures humanes; en el bes pasa el veneno d' uns llabis a atres. Estás perdida. Veritats son tot quant han dit. Has destrosat el cor de ton pare que tant te volia. ¡Fuch, fuch de davant!...

—Pare, perdó. Perdó. Yo no sabia...

—¡Fuch!

Don Fausto era un loco. Per primera vegada en sa casa se fea lo contrari de son pensament y aquelles confesions plenes de ternura semblaben desacats monstruosos. Amparito, perdida la serenitat, imploraba llagrimosa la bendició paternal. Era en vano. Don Fausto l' habia malait.

—¡Fuch de ma presència!

Y Amparito aná a buscar la saleta ahon dormia y espletá en forts plors. El meche vertia llágrimas en silénsi.

Rises y plors

La sort estava tirada. Amparito no eixia de casa. Roberto, después de intentar—inútilment—parlar en don Fausto, s' ausentá del poblet después de churar amor ver a Amparito, en breu carta que feu aplegar a ella.

El poble ria de satisfacció, mentres ella, la porcelaneta de Sévres, ploraba, ploraba oint cantar al rusiñol, mentres en el chardinet, acompanyada de les flors aromátiques, cosia y bordaba almohadons pera casarse.

El amor revola

Dos mesos son pasats, y el claustro d' Amparito no s' obri. Ella continúa sospirant per son amor. Y un dia que 'l correu portá a ses mans la revista femenil *La Moda* entre encaixos, figuríns y pasatemps, llixqué la firma de Roberto baix d' una poesia en castellá:

“Carta de amor (1)

Para Amparito...

Nena, tú eres el sol que alumbra el día;
la estrella constante de mi alegría;
eres mi eterno amor;
eres la gentil dama del candor;

(1) Encara que en castellá, el historiaor la incluí en el permís del lector, porque así se publicó en la revista antes mencionada. (N. del A.)

en ti espero, mi amada, confiado
 el eterno sueño del fiel amado.
 Sueño contigo las noches de luna
 que se fué para siempre mi fortuna,
 pues tu padre no aprueba mis amores.
 Y así, nuestros dolores,
 siendo cada vez más, no tienen grado
 para mi corazón enamorado;
 yo espero en ti, hermosa,
 que serás constante como es la rosa;
 yo seré el clavel, y en nuestro jardín,
 hablaremos con miradas sin fin
 y tendremos, aunque poca, alegría,
 porque día tras día
 nuestros corazones serán unidos
 para una eternidad, y así fundidos
 nuestros amores, llegarán al cielo.
 Deja nena del suelo
 las falsas amistades,
 las turbas constantes de falsedades;
 que sea tu amor, tu norte y tu guía
 y reza, mi Amparo, una Salve al día,
 y veremos cumplidos los afanes
 y veremos deshechos los desmanes.
 Sólo pienso en ti, nena;
 sí, mi gentil y adorada morena
 de labios de coral,
 de ojos negros cual ahumado cristal;
 sí, séasme constante
 como debe ser todo fiel amante.
 Quiéreme.

Te quiere con amor cierto
 quien te adora, Roberto.

Llixqué ávida, y al acabar, besá en febroza pasió la firma, com si besara els ulls blaus, com l' espay, de son amant. Torná a churar amor verdader al poeta. Mirá les fiórs, suspirá fundament y quedá encantá com la Efigie, veent sólament la imache del adorat que 'l enamoraba.

*
*
*

Als pocs dies de resibir Amparito la "carta d' amor", resibí un llibre de vérsos titulat *En la sérra* ahon estaben publicaes les poesíes qu' escrigué Roberto al seu costat. Fon un éxit de llibrería, y al füllecharlo, s' aspiraba 'l perfum silvestre de les montañes, impregnat d' un sant amor.

Roberto treballaba com may, inspirantse en la musa que s' amagaba baix d' una casa blanca, com figulina de Sévres dins caixa de cartó. La fertilitat era inmensa, produía molt y en glória, que son les dos

aspiracions del artista. La lira estava sonora ¿y còm no si el còr era enamorat?

*
*
*

Valensia y Octubre.

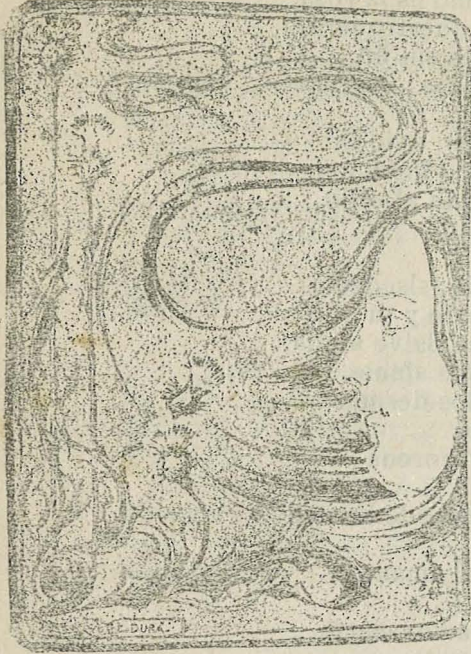
Amparito:

Sól qu' allumena la meua existènsia; guía y nort del meu camí: tú eres el pinácul qu' espere alcansar. Flór la més fragant que naixqué en chardí de la térra, rósa que ubriaga de flairor; áncel encarnat; vérche que obrires el sól a mon còr; téndra asusena cercá d' espines:

tú eres l' aurora de mon ser. Nineta coroná de rulls cabells negres; de pupiles expresives; nineta d' habla encantadora; còr chuenal que guarda carcallaes vibrants com nótes de campana; nineta de llabis com roselles: tú eres la dueña del meu amor. En tú pense nit y día. De tons paraules engarse els vérsos que destilen amor; de tons cabells forme la lira que m' apasiona. Tú eres la meua vida. Sense tú no pót viure 'l poeta que t' adóra, el poeta que te benehix, el poeta que desicha vores al teu costat.

Eres la fontana ahon he begut de la cristalina aigua del amor: deixa, pues, que sasie la set que m' abrasa, el diliri que fomentares en lo còr. Dónam a beure atra vegá dels corals de ta boca la esènsia de ton amor;

deixa que torne a apresonar en els meus brasos eixe cós tremolós que guarda un còr tot pasió. Deixa que torne a mirarme en tons brillants ulls, y deixa que la vida pletórica d' amor, esclate viril chunt a tú per España tota. Ix de la càrsel ahon estás, ix d' entre eixa cadena de montañes que te rodechen y vorás el mon: els chardíns fragants del Turia, els carmens florits d' Andalusía, els desérts arenosos y cálits de les Canaries. Anirem llunt, molt llunt, a la América, ahon ningú destorbará nòstre amor y viurem en una d' aquelles cases que tóquen el sól, desde ahon se veu la fervessènsia del comérs y l' industria, al temps que la mar blava y tranquila, qu' en les ones pórtá cansóns españóles. Deixa 'l destérro ahon mórs lentament y vine als meus brasos, qu' amorosos t' acaronarán en lo bresól del meu pit. Vine y te cantaré d' amor y sabrás d' Eros les armoníes. Tú serás continuament la musa que m' inspirará els vérsos. Huí sóls te cante elechies, porque 'l

meu còr es traspasat per el dardo de la soletat que 'm dona dolor y angunia. Vine a mí, serás la reina del poeta: la companera sublim del meu còr.

Si no respòns, la mórt causarás al poeta. Y no tornarà a cantar a l'alegría de viure y serás soterrá per la desolasió, ignorant e ignorá en un poblet bonico, pero ahon ningú llich en el còr la paraula: Amor.

Vine a mí "que la chuventut vól a la chuventud com el heliotropo al sól".

Vine que te vulle, t' adóre y t' idolatre.

Espera eixir d' este infèrn, ton amant,

Roberto. »

Roberto:

He llechit la teua mil vóltes y mil remordiments han asaltat el pensament. Pero hui, vensuts, después de terrible lucha entre 'l deure y l' amor, t' envíe la present.

Roberto: no sé qué evoques en la teua qu' abalantsantme de tal módo al ideal, me 's imposible viure més temps sense tú. Yo que he oit dels teus llabis l' alegría del mon, yo qu' he llechit en els teus llibres la bondat del amor y he deprés a voler y me he enamorat del poeta, no puc menos que deixar la casa del meu pare plena de llibracos que no entenc y anar a tú qu' escriurás llibres pera mí y que farás ensendre com un volcá l' amor del meu esperit. Crec en tú: sega passaré el portal del oscur caserón y deslumbrá passaré 'l umbral de la casa del poeta. ¿Respiraré alegría? ¿Vindrà la felisitat a coronar la meua desisió? Crec que sí, perque crec en tú; eres el saserdót del amor, y als meus peus ofrenarás els perfums delisiosos qu' ubriaguen d' amor.

Vine a per mí en cuant ants, qu' espera sumisa la lley del Destí, la que delira per vóret,

Amparito. »

Nit d' ànimes

Nit de tempèsta era aquella d' ànimes. Naixqué el día plovitechant y continuá tot el día en desgarradora aigua que fea barrancs dels carrers empedrats y costeruts. Después un aire arremolinat bramaba dalt les teulaes com grupo de fieres baixaes de sérres. Al tóe d' ànimes, totes les persones tancaes en casa, chunt a la llar, se disponíen a resar. La tempestat continuaba. De llóc en llóc un rellamp iluminaba el pòble sumit en oscuritat espantosa, y el tró machestuós, retombant, anaba de sérra a sérra multiplicantlo com pera sumir al poblet en el machor silénsi, gran indicaor de la pór. En els llars, les branques de ñeña chisporrotechaben enviant al aire una columna de llames en atra de fum que desapareixia cuant s' unía en l' atmósfera humida y ventolena. Al-reedor del fòe, les persones machors resaben ya, mentres les criatures adormides sobre 'ls chenólls, o descansaben o acás somniaben en chitanos que les volíen matar.

Cuant tots descansaben en lo recolliment del silénsi, en los bancals de les afóres del pòble, un chinet baixá d' un caball blanc que rellichaba cansat. Era Roberto que 'n busca de sa glória anaba. Atra-besaba el pòble; els rellamps iluminaben s'ons pasos; l' aigua desgarraba furors sobre l' espala de Roberto y éste entascat en son pensament, pareixía no fer cas. Acaminaba velós com si escapara de les seues mans la máchica esperansa. Crehuá la plasa del pòble cuant lo rellónche suspirá nou campanaes. Era l' hóra conuenguda. Apretá el pás. Volaba com vóla la tranquilitat de les persones. Era el rayo que pasa rápit. Era que la felisitat l' esperaba.

En el pòble, a les nou de la nit no transita ningú, ni que siga nit estrellá, y el día d' ánimes desde 'l vespre, que 'ls moraors se retiraren a resar. Axí es que ningú vera a Roberto que a pas escapat se dirichía a casa don Fausto.

Front a ésta, pará de sobte; empellá la pórtia y la pórtia sedí. Entrá y ¡tot com ho esperaba! Raere la pórtia, sentá, Amparito l' esperaba tremolant.

Fon un moment solemne. Ella retrosedí asustá. Ell fet de márbre, la miraba asombrat. Pasá un segón y Amparito caía en els brazos de Roberto anegá en llágrimes. Ell la besaba en silénsi; el mutis era sepulcral. Sól's s' habera pogut oir els bots desacompanats dels córs que palpitaben en veheménsia. Aquella casa pareixía un panteó.

Pero era presís trencar el mutis. Fon Roberto que preguntá:

—¿Me esperabes?

—¡Sí!

—Anemsen, pues.

—¡Ay Roberto! ¿y mon pare?

—¿Y el amor y la felisitat?

—No ixc, no; vesten, fuch, torna a Valensia.

—¡No!

Roberto casi esclatá en un plór. Les llágrimes se pararen en els ulls y una maldisió en la boca... y digué:

—¡No! No ixc d' así sense tú. O vens en mí, o me done la mórt.

Era un resórt que s' habera cumplit. En una má sostenía a Amparito y en l' atra acarisiaba 'l revólver.

—Anem, Amparito, en busca de la felisitat.

—No. Tinc pór. ¡Vesten!

Anaba a pasar un drama. La sanc enardida, trocaba la serenitat en locura. Era presís un suprem esfórs pera conservar una existénsia. Roberto titubechaba. Vasilá un moment. Aná a parlar, y un plór escapá de la seua boca. Fon una explosió. La casa pareixía haber tremolat. Amparito li tapá la boca en una má, y en l' atra, nerviosa, reclamaba silénsi. Roberto pogué dir:

—Teua será la culpa. Y tragué 'l arma abominable pera matarse. Un ¡ay! dolorós el contingué. Y la veu dolsísima d' Amparito, preguntá:

—¿Seré felis?

—¡Serás!

—¿Me voldrás molt?

—¿Y cóm no?

—¿Sí?

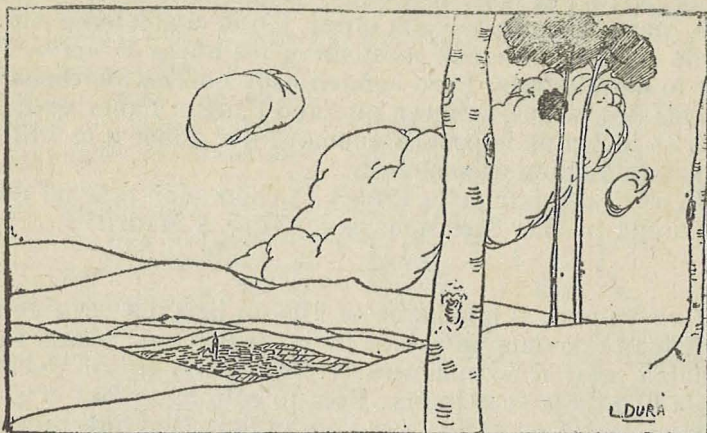
—¡Ho chure!

—Anem pues. Así te deixe, pare, desconsolat. Ta filla va en busca del amor.

—De 'l amor y la felisitat en brasos.

Y acallant un suspir ixqueren al carrer.

La tempestat continuaba. Els rellamps alluminaben fantasmagóricament el poble de llóc en llóc. Els tróns retombaben desgarrant l'aire tempestuós. Els charcos relluïen als rayos. Y els fuchitius, molt chuntets, volaben travessant els carrers que com torrents, fuchia rescolant l'aigua cap al barranc.

Per la carretera d' Eixátiva no corria, sino volaba un caball blanc que portaba chinets a dos ánimes que fuchien de la térra pera buscar en el sél, la ventura del amor.

Róses y espines

Foren molts els països que recorregueren. ¿Cóm explicar les nits amoroses de Sueca quant pasechaben en barca per el Chúquer? La lluna rielaba tranquila en les aigües remoroses. Les aigües cantaben sonates d' amor. El amor reblía 'ls córs felisos dels amants. Els amants, sasiaben ansiosos la chuventut y el plaher. Eren dos sers que s' arrullaben continuament en dolses cantates.

¿Cóm reseñar els dies amorosos d' Alsira en els chardíns de taronchers? El sól calfaba 'l ambient y de la térra puchaba 'l espay el perfum de la Ribera. La Ribera els abrasaba maternal, y els enamorats pasechaben abrasats per els bóscs de taronchers besuquechantse

en l' ombra dels abres, que ya 'ls oferien el dorat frut, glória de Valensia.

Eren molt felisos; ell acarisiaba continuament els rulls cabells negres d' Amparito, y ésta arreglaba el moño rubio y sedós de Roberto. Atres vóltres, cuartilles en má, el poeta retrataba en vérs a son amant que recullia flórs aromátiques pera coronar la ment del poeta. Eren sublimes les hóres que desgranaben baix el sél tranquil y seré.

Y en les nits de ver amor, cuant el desnud d' Amparito ofería al poeta els encants divíns de son cós, eren els sospirs, els eslabóns de la caena que 'ls unía y amarraba fórtament; eren els besos explosiós pléticos d' amor en qu' engarsaben la vida. Y el abrás llerc y fortísim, no se desunía hasta qu' a l' eixida del sól tornaben a renovar-lo pera continuar la llóchica y febreuca pasiós que 'ls dominaba.

Amparito era felís, dominaba, en una paraula, el pensament de Roberto, que gochós la deixaba obrar. En el chalet tenía Amparito varios nús de rusiñóls que feen serenata en les hóres d' amor. Habien flórs, y per lo tant, alegría. Pero com en este mon no hia dicha que dure un sigle, als dos mesos, saberen que don Fausto había eixit del poblet y anaba en busca de la parella enamorá per donar fi al idili machestuós y chust qu' habien escomensat.

Fon presís eixir de la Ribera. ¿Ahón anar que no poguera el ca-saor donar en ells? Y escaparen. ¿Ahón? A Madrid.

* *

Don Fausto, al notar que sa filla no baixaba pera donarli els bós dies com era costum entr' ells, la buscá per tota la casa, y pogué creure qu' había volat al no encontrarla. Tot estava en son puesto; tot menos ella, la filla de la seu' ánima. Fon un cólp masa fórt, y un atac d' apoplegia el postrá en el lit. Pero no vullgué Deu que morira, pera vengarse del seductor. Pasaren dos mesos, y *La Gaset*a avisá que 'n la Ribera gochaba de la vida chunt en Amparito. Era presís capturarlos y castigarlos fent la chustisia de Talión.

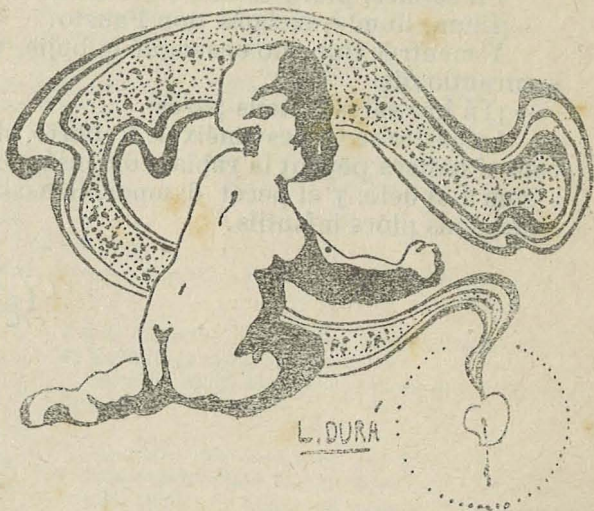
Era l' última hasaña del Quijote vengador de l' honra própia. Era un nóu loco en busca de la locura. ¿Qui guañaría a qui? don Fausto era resólt en son pensament y póc l' importaba el mon perduda la cabalerositat. Era presís encontrarlos pera donarlos un fi: ¡a mórt!

Els enamorats s' amparaben en l' ombra y el silénsi. Roberto no publicaba vérsos pera que no donaren en ells. Saltaben d' una capital a atra cuant el perill s' aproximaba. Eren el sól y l' ombra en continua lucha per alcansarse. Pero els dinés escasechaben y tenía Roberto que produir. Entonses veen unes pesetes que volaben pronte. Així pasaben els mesos: fugues inusitades, escapatóries sensasionals. Per fi donaren cap a Valensia. Amparito s' encontraba malalta. El ventre s' alsaba per efécte de la maternitat. El brillo d' els ulls s' apagaba; els llabis ants róchos, ara eren rósa y les chenibes apagaben son carmí. El malestar era continu; els viaches habien aselerat les angonies; els sobresalts donaben fi a la salut. Roberto escomensaba a contemplar la prósa de la vida. Había que luchar contra infernals dragóns qu' el aco-

saben. Pero valerós lucharía contra els deutes; els cuidaos d' Amparito y de la vengansa de don Fausto.

Veres penes pasaren en aquell cuartet. No tenia més remey que publicar vérsos y articuls pera salvar la nesessitat. Pero les publicacions el delataben; don Fausto, de Saragosa, se dirichi a Valensia, perque *Les Provinsies* publicá un sonet. No es difisil en Valensia encontrar a una personalitat. Y Roberto que ho era y había donat que parlar per els amors, en totes les tertulies literaries comentaben sa vida. En la del café d' España—de la que había segut pedra fonamental en compañía del Mestre Cidón—ixqueren les paraules pera que don Fausto sabera qu' en lo carrer de Sogueros, número 7, vivien els atortolats que buscaba.

Per l' única finestra que respiraba el pórze, desde ahon se vea el campanar del Carme y l' Académia de Belles Arts, entraba la darre-
ra llum del día; el erepúscul sumía en tenebres el reduit cuarto; Amparito exhalaba angustiosos jays! y obría les pupiles per encontrar els ulls plorosos de Roberto. El día se tancaba donant pas a la nit; la lluna no había eixit encara y les estréles eren póc lluminoses. Els dolors precursors de la maternitat s' acrentaban més y més donant desconhort als amants. El doctor que debía assistir a la malalta no acudía; mes l' augunia s' apoderaba dels córs. Les naturales cansaes, doblegaban als cosos.

Pasa un hóra de penes. Amparito no podía contindre els dolors que li ocasionaben els desgarrs de les entrañes. La nit s' había fet y el cuarto era fosc per complet: sóls la llum de la pipa de Roberto que fumaba nerviós donaba claror a sa cara. Els jays! l' enternien y l' ofegaben. Tocaren les huit; el comadró no pareixía.

Amparito, per instint, mosegaba els llansóls y s' agarraba 'ls férros del capsal del lilit, fent fórses sobrenaturals. El dolor aumentaba, la serenitat se perdía y un ser portat per l' amor, venía al mon. Moment suprem en que Roberto saltá de la cahira y acudí al lilit tremolós per vórer naixer a son fill. Mes no vea res. Fon presís ensendre una llum, y a la d' un misto, va vore com per la pórtia del pórze entraba una persona. Era don Fausto.

¡Locura! Més que locura el portá a aquella estansia en tan delicat moment. Uns menuts més tart y Amparito habera donat a llum.

Don Fausto anaba a castigar, a matar, a destruir en el moment ver als criminals de la seua honra, pero un hómee que s' achenolla 'ls peus d' ell y demana perdó en veu trista el deté. Roberto era, que li día:

—Perdó. Perdó uns menuts, que Amparito va a ser mare. Perdó per ella, per el ser que va a náixer. Es un ser que no deu res, dóixel náixer y después mátem; sí, mátem después. A ella, no; al meu fill, al seu net, no; será un ser sense nóm, sense pares, net d' un criminal. Perdó per ell, per ell asóles, per la negligéncia qu' el rodecha, per ser inosent. Calmes, calmes; ya sé que mereixc la mórt...

Don Fausto perchurá y digué:

—¿Quí eres, malvat, qu' als meus peus t' atrevixes...

Un ¡jay! dolorós, escapat de la boqueta d' Amparito, no 'l deixá acabar. El meche s' abalansá 'l llit, crispat, loco... ¿Qué anaba a fer?

Un setmesí ploró estaba en lo mon.

—¡Llum, llum!—exclamá don Fausto.

Y mentres Roberto ensengué la bujía, el abuelo agarraba 'l seu net y mirantlo día:

—¡Tú has salvat a tons pares!

Amparito se va desvanéixer. Roberto, ploraba d'alegría. Don Fausto, com si habera perdut la rabia, comensá a cuidar a sa filla com a meche y com a abuelo; y el pecat d' amor, llansaba 'l aire sons plórs desgarrats, sons plórs infantils.

Carlos Salvador

| Ilustracions de L. DURÁ :: Fotograbats de J. GARCÍA :: Imp. LA GUTENBERG - València |

Pera el número próxim

SOMNI ESVÀHIT

per J. JOSEPH BLANQUER

Ilustracions de PERTEGAS.

DE L' AIGUA MANSA...

—¿Pero a tú t' agrá la chica?
 —¿Que si m' agrá? ¡Tú n' ho saps!
 M' agrá tant, que no ductara
 d' adorarla en un altar.
 —¿Y tú creus qu' ella te vól?
 —Si t' he de dir veritat...
 pareix que li fasa l' ala
 el meu mestre, l' ofisial.
 Pero u yo la conseguixc
 o un día va de dalt baix
 del aldámít. A eixe tonto
 li tire una racholám.
 —Mira, Sénto, m' exaspera
 que sigues tan animal,
 y no compregues qu' a males
 res be se pót arreglar.
 —Si es qu' ella... ni de pintura
 pót tragarse al ofisial;
 lo que pasa es qu' eixe *memo*
 la té en sa labia chalá;
 y com resulta que yo
 soc tan curt, tan apocat,
 cuant la mire fit a fit
 se me pósa a tremolar
 el cós com una palmera,
 que si no m' agarre, caic.
 —Déixat estar de quiméres,
 y si la chica t' agrá
 t' acóstes ben propet d' ella
 y així 't póses a parlar:
 «Esco'ta, capoll de flór,
 vérche dels Desamparats,
 morenasa que derrames

per ahon pases glória y sal,
 perdónam d' esta pregunta:
 ¿me permitixes risar
 el meu bigót en l' espill
 dels ulls que m' están mirant?»
 Ella, si es que no se ríu,
 te dirá *desfasciat*;
 tú insistixes y li díus:
 «Per el teu amor soc capás
 de conseguir del alcalde
 que done fi a la fachá
 del Achuntament, que fasa
 ben prontc el Mercat Sentral
 y que suprimixca e's pagos
 qu' aufeguen al comersiant.»
 Y entre frases amoroses
 y atres mil barbaritats,
 li asóltes que com un regle
 de prim te vas a quedar,
 si no s' apiada y te presta,
 pa que no muigues aspat,
 el calor del seu amor,
 que 's un aliment més gran
 que la Somatose en polvo
 y que la llet condensá.
 —Tú eres un *tío*, Pepico,
 cuant te póses a parlar;
 si yo poguera asoltarli
 un discurs sentimental...
 de segur que me casaba
 antes d' aplegar a Mach.
 —Pues anímat.
 —Huí l' espere.

que per así ha de pasar,
 y fas que 'm diga que 'm vól
 o m' asólta una guantá.
 —Mírala, per allí ve;
 ¡es una presiositat!
 —¡Si pareix un anchelet!
 —Pues no 't pares a pensar.
 —Pero si soc tan recurt...
 —¡Animo, Sénto!
 —¡¡Allá va!!

 —Ché, Sénto, prontc has vengut;
 díguesme, que t' ha pasat.
 —Vorás: com soc tan curtet,
 la salute tremolant;
 ella me contesta alegre;
 me mira, mes yo asarat
 al mirarla fit a fit,
 me quede sense parlar;
 les cames se me tremólen...
 la lengua tota enrollá
 y els ulls fentme llumenetes...
 —Acaba, ¿qué t' ha pasat?
 —Que si no m' agarre d' ella,
 abrasantla, pues me caic.
 —Ché, Sénto, ¿tú eres el curt?
 ¡Tú eres el corréu anant!
 jun vivillo, qu' has deprés
 molt més que yo t' he enseñat!

PACO SEBASTIÁN BONAFÉ.

PUBLICACIONS

*En esta secció donarem cón-
 ter de cuants llibres, folletos
 y revistes se mos envien.*

Editat per l' agrupasió *Pro-poesía* s' ha posat a la venta el primer cuadern d' una biblioteca valensianista, cual exclusiu obchécte es donar a conéixer les produccions literaries dels poetes valensians contemporanis que més honren nóstra llengua.

Publica en son primer número un manoll de poesies inédites del venerable croniste de la siutat D. Lluís Cebrián Mezquita.

Si Cebrián Mezquita no fora tan sufisientment conegut, se voriem en el cas de presentarlo y encomniar com mereix sa llavor poética, tan fecunda com hermosa.

En sa ben templá llira vibren els cants guerrers d' una rasa fórtca que 'n armonies de chovent y aires de rebeldia anatematisen bravament als enemics de nóstra volguda patria-chica.

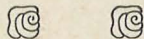
El folleto está magníficament presentat. Cónsta de 32 páchines en tamañ octau holandés y magní-

fiques cubértes de cartulina timbrá, en cual sentro se destaca el retrato del autor.

Al préu de 25 séntims s' encontrará en tots els kioscos.

ASUNTOS PEDAGÓGICOS, per Manuel Cabedo.
 —Este folleto conté la contestasió als vint números del cuadro de temas del primer grupo pera la formasió de memórias técnicas qu' han de redactar els Mestres y Auxiliars de les escóles públicas, segóns dispón l' artícul 11 del Real decret de 13 de Novembre de 1907.

Está escrit en forma amena y fásilment comprensible; condisió qu' el fa indispensable pera tots els qu' en la difisil carrera del Machistéri esperen guañar honra y profit.

AVÍS IMPORTANT

A partir del dillúns 15 del present mes, la Redacció y Administrasió d' EL CUENTO DEL DUMENCHE quedará instalá en la Plasa de la Reina, front al café EL SIGLO, lo que posem en coneiximent de vostés, per si mos vólen honrar en sa visita.

Casa Pamplo

Ros, Vidal y Escrich

En

Novedades para Señoras
y Caballeros

presentamos las colecciones más extensas a
:: PRECIOS SIN COMPETENCIA ::

Secciones de Sastrería y Modista

Instaladas en los entresuelos de la Casa

TRAJES A MEDIDA
para Caballeros

TRAJES A MEDIDA
para Señoras

2 cat Salvac

◁ VESTIDOS Y ABRIGOS FANTASIA ▷